




Міністерство освіти і науки України  
Національний університет «Чернігівська політехніка»  
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та  
адміністрування  
Кафедра менеджменту та адміністрування  
**СИЛАБУС**  
**Операційний менеджмент**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Завідувач кафедри

  
О.М.Руденко  
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

Розробник (-и): Харченко Ю.П., д.е.н., доцент  
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

(назва кафедри)

Протокол від «26» серпня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

  
(підпис)

О.В. Попело  
(прізвище та ініціали)

<b>Тип дисципліни</b>	<i>Вибіркова</i>
<b>Мова викладання</b>	Українська
<b>Рік навчання та семестр</b>	3 рік, 5 семестр ОПП «Менеджмент»
<b>Викладач (-і)</b>	Харченко Ю.П., к.держ.упр., доцент
<b>Профайл викладача (-ів)</b>	<a href="https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/10/profil-vykladacha_harchenko-yu.p.21.09.2023.pdf">https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/10/profil-vykladacha_harchenko-yu.p.21.09.2023.pdf</a>
<b>Контакти викладача</b>	+380979373521 ycharhenkoyp@gmail.com

## 1. Анотація курсу.

Особливо ваговою вимогою до виробничих об'єктів і його елементів, в умовах сучасних трансформаційних змін і викликів, є гнучкість виробництва, яка разом із інноваційною й інтеграційною компонентами забезпечують здатність до адаптації.

Такий товаровиробник може бути конкурентоздатним та регулювати свою пропозицію відповідно до змін і коливань кон'юнктури ринку, а також враховувати інші фактори, які впливають на рентабельність і конкурентоспроможність.

Саме тому, з урахуванням вимог зовнішнього середовища сучасне виробництво має бути спроможним, відповідно до потреб ринку, за мінімальних витрат часу та ресурсів налагодити випуск нової продукції, максимально урізноманітнювати її асортимент та умови поставок у відповідності до споживчих уподобань.

Тож, виробництво ґрунтується на використанні новітніх технологій (у тому числі – інформаційних) і методів організації, планування й управління виробничими процесами, зважаючи на зміни ринкового середовища. Вище вказане і викликає актуальність навчального курсу «Операційний менеджмент».

2. **Мета та цілі курсу.** Метою викладання навчальної дисципліни “Операційний менеджмент” є навчання здобувачів теоретичним та прикладним аспектам організації виробництва як системи інституціональних, економічних, організаційно-виробничих відносин, передовим формам організації виробництва, ознайомлення з типологією підприємницьких структур, а також формування системи теоретичних знань, практичних вмінь і компетенції з раціональної організації виробничих процесів задля підвищення ефективності розвитку підприємництва.

Вивчення матеріалу дисципліни сприяє формуванню організаційно-управлінського мислення, вміння аналізу проблемних ситуацій, вироблення навичок прийняття політичних і управлінських рішень, готує фахівців до практичної діяльності управління підприємством.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та фахові спеціальні (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою *Мета навчальної дисципліни* – формування у здобувачів професійної компетентності з отримання теоретичних і практичних знань щодо механізмів і стилів управління.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та фахові спеціальні (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ІК. Випускники бакалаврської програми отримують компетенції, які повністю, які повністю відповідають сучасним вимогам роботодавців, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук (ІК).

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК16. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички й практичні навички для розв'язання типових задач менеджменту.

СК18. Вміння організовувати управління операціями.

## 3. Результати навчання

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 3. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 20. Вміти складати плани розвитку підприємств.

ПРН 24. Вміти організовувати бізнес-процеси.

4. **Пререквізити.** Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів.

Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Теорія управління», «Управління операційною системою організації», «Основи менеджменту», «Управлінський аналіз». Вивчення дисципліни «Управління операційною системою організації» здійснюється разом з такими навчальними дисциплінами, як: «Менеджмент малих та середніх підприємств», «Управління ЗЕД». У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної практики та переддипломну практику.

**5. Обсяг курсу.** Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	32
Лабораторні заняття	28
Самостійна робота	150
Індивідуальне завдання – розрахункова графічна робота	
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	6

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу

## **6. Тематика курсу.**

### **Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

#### **Тема 1. ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК РІЗНОВИД ФУНКЦІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

Сутність і місце операційного менеджменту в системі менеджменту підприємства. Природа, історичний розвиток операційного менеджменту. Наукові підходи до операційного менеджменту. Принципи, функції та методи операційного менеджменту. Цілі та основні завдання операційного менеджменту. Категорійний апарат операційного менеджменту. Операційний менеджер та процес управління.

#### **Тема 2. ОПЕРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК ОСНОВА ПРОЕКТУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ**

Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Формування стратегії виробництва товару. Розробка стратегії процесу. Особливості стратегій сервісних процесів. Поняття «виражена компетентність», «конкурентоспроможність операційної системи». Стратегічні рішення операційного менеджменту.

#### **Тема 3. ОПЕРАЦІЙНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ: ПОНЯТТЯ, СКЛАД ТА ВИДИ**

Сутність системного підходу до операційного менеджменту. Операційна система як об'єкт управління. Класифікаційні підходи до операційних систем. Характеристика операційних систем різних видів.

#### **Тема 4. ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: РЕСУРСИ, ПРОЦЕСИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ**

Сутність поняття «операційна діяльність підприємства». Операційні процеси організації – динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки. Організація операційного процесу в просторі і часі.

#### **Змістовний модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

#### **Тема 5. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРОЕКТУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ**

Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи. Види проектування в операційному менеджменті. Сучасний рівень розвитку операційних систем. Особливості розміщення приміщень і обладнання сервісних підрозділів підприємства. Планування офісу. Розміщення обладнання та планування приміщення. Планування і нормування праці.

#### **Тема 6. УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМ ФУНКЦІОНУВАННЯМ ОПЕРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ**

Довгострокове, середньострокове та короткострокове планування операцій, агрегатне планування в операційному менеджменті. Агрегатне планування: стратегічні та тактичні аспекти. Функції, завдання та основні вимоги до оперативного управління. Організація диспетчерування виробництва. Види систем оперативного управління виробництвом. Контроль в операційному менеджменті. Характеристика та функції матеріально-технічного забезпечення підприємства. Управлінські рішення в сфері управління запасами та пов'язаними з ними витратами. Робоче середовище та умови праці в операційній системі. Організація праці в операційній системі.

#### **Тема 7. УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ**

Сутність проектного підходу до управління організацією. Загальні ознаки проектів. Життєвий цикл проекту. Характеристика методів планування та контролю проектів. Програмне забезпечення управління проектами.

#### **Тема 8. МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Загальний менеджмент якості. Показники якості та методи їх оцінки. Нормативи якості товарів та послуг. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Контроль якості сировини, матеріалів, товарів і послуг. Програми забезпечення якості. Розвиток програм забезпечення якості. Реалізація функції якості як можливість залучення споживача до операційного процесу. Показники результативності функціонування операційних систем. Моделювання процесу управління продуктивністю виробничої системи.

**7. Система оцінювання та вимоги.** Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: присутність – 10 балів, практичні заняття – до 35 балів, розрахунково-графічна робота – до 15 балів. Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів).

Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за іспит.



<b>Загальна система оцінювання курсу</b>	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /екзамен - 60/40</i>
<b>Вимоги до РГР, КР, КП тощо</b>	<i>Виконання розрахунково-графічної роботи оцінюється в 15 балів.</i>
<b>Практичні заняття</b>	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
<b>Умови допуску до підсумкового контролю</b>	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління бізнес-процесами</b>		<b>25</b>
<b>1</b>	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	<b>5</b>
<b>2</b>	Повнота та своєчасність виконання завдань	<b>15</b>
<b>3</b>	Присутність та активність на лекціях	<b>5</b>
<b>Змістовий модуль 2. Вибір, покращення, проектування бізнес-процесів підприємства</b>		<b>20</b>
<b>1</b>	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	<b>5</b>
<b>2</b>	Повнота та своєчасність виконання завдань	<b>10</b>
<b>3</b>	Присутність та активність на лекціях	<b>5</b>
<b>Розрахунково-графічна робота</b>		<b>15</b>
<b>Семестровий контроль (Екзамен)</b>		<b>40</b>
<b>Разом</b>		<b>0...100</b>

### Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	<b>A (відмінно)</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B (дуже добре)</b>	добре	
75-81	<b>C (добре)</b>		
66-74	<b>D (задовільно)</b>	задовільно	
60-65	<b>E (достатньо)</b>		
0-59	<b>FX (незадовільно)</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

**8. Політики курсу.** Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має

невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

#### Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

#### Політика дедлайнів

Своєчасність здачі завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом).

#### Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

#### Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

#### Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

## 8. Рекомендована література

### Базова

1. Харченко Ю. П. Аналіз впливу тіньової економіки на параметри інклюзивного розвитку регіону. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 2(30). С. 93-100.
2. Kharchenko Y. P. The impact of Ukrainian households on inclusive regional development in the context of decentralization. *Středoevropský věstník Pro vědu a výzkum*. 2021. № 4. URL: [https://czvestnic.info/ojs/index.php/cz\\_ojs/article/view/88](https://czvestnic.info/ojs/index.php/cz_ojs/article/view/88)
3. Харченко Ю. Інституціональні передумови капіталізації людського потенціалу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 3(35). С. 39-49. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.08.058> (1,7 д.а.).
3. Кушнірук В. С. Операційний менеджмент: опорний конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форми навчання / В. С. Кушнірук. Миколаїв: МНАУ, 2017. 124 с.
4. Омеляненко Т. В. Операційний менеджмент: презентаційний курс [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. В. Омеляненко, А. В. Осокіна. Київ : КНЕУ, 2016. 197 с. (Серія «МВА-studio»). URL: [https://kneu.edu.ua/get\\_file/8945/.pdf](https://kneu.edu.ua/get_file/8945/.pdf)
5. Операційний менеджмент: Навчальний посібник/ І. А. Маркіна, О. М. Помаз, Ю. В. Помаз; За ред. І. А. Маркіної. Полтава: ПДАА, 2018. 224 с.
6. Операційний менеджмент: навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної, заочної форми навчання та дистанційного навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» / Укладачі: Снітко Є.О., Завгородня Є.Є. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 184 с.
7. Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент. Частина 1 : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 99 с.
8. Старченко Г. В., Калінько І. В., Косач І. А. Операційний менеджмент. Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2020. 264 с.
9. Гевко І. Операційний (виробничий) менеджмент: конспект лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 128 с.
10. Капінос Г. І., Бабій І. В. Операційний менеджмент: навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 352 с.

### Інформаційні ресурси

11. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA). URL : <https://smida.gov.ua>
12. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : <http://rada.gov.ua> (дата звернення 29.05.22)
13. Офіційний сайт бібліотеки ім. В. Вернадського. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». – Режим доступу: <http://library2.stu.cn.ua/v.ua/>